

Обеспечение эффективных пассажирских перевозок требует маркетинговых исследований - перевозок пассажиров и удовлетворения их потребностей на высоком уровне.

Объект исследования - анализ пассажирских перевозок автомобильным транспортом.

Цель работы - обобщение системы критериев, определяющих качество транспортной продукции автомобильного транспорта.

Новизна заключается в обоснование субъективных и объективных факторов пассажирских перевозок. Также необходимо усовершенствовать классификацию факторов, формирующей качество транспортных услуг. Основные критерии качества обслуживания пассажиров: регулярность, ритмичность, скорость перевозок, безопасность поездки, удобство при приобретении билета, соответствие услуги и сервиса требованиям, поведение водителей отношении пассажиров.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: КАЧЕСТВО, ПАССАЖИРСКИЕ ПЕРЕВОЗКИ, КРИТЕРИИ КАЧЕСТВА, ФАКТОРЫ ПЕРЕВОЗОК, ТРАНСПОРТНОЙ ПРОДУКЦИИ.

УДК 656. 338. 12

ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ЛОГІСТИЧНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

Волинець Л.М., кандидат економічних наук

Гамеляк І.П., доктор технічних наук

Сьогоднішні реалії та особливості української економіки вимагають специфічного підходу до застосування логістики на різних стадіях реформування господарської діяльності підприємства. Виникає необхідність перегляду всієї системи управління підприємством для забезпечення її переорієнтації на максимально ефективне задоволення потреб споживачів. Нинішня нестабільна економічна ситуація робить тему управління ризиками в логістичній системі підприємства особливо актуальною для керівників вітчизняних підприємств, які стикаються з величезною кількістю негативних факторів – нестабільністю поставок, неплатежами споживачів, складнощами із залученням кредитних ресурсів і т.д.

На сучасному етапі господарювання успішність та результативність діяльності підприємств вирішальним чином залежить від правильності й обґрунтованості обраної стратегії підприємницької діяльності та використання логістичних принципів в управлінні. Застосування логістичного підходу у практиці господарювання дозволяє істотно підвищити прибутковість та якість сервісу, забезпечити ефективне управління потоковими процесами в економічних системах підприємств, що є запорукою суттєвих переваг у конкурентній боротьбі.

У практиці господарської діяльності практично щодня доводиться приймати різного роду рішення, в тому числі з питань логістичного управління. Важливою умовою прийняття раціональних управлінських рішень є володіння якомога більш повною і точною інформацією про предмет рішення і його наслідки. Однак, як і всі інші ресурси, інформація, як правило, обмежена, тому більшість рішень приймається в умовах неповної поінформованості та невизначеності зовнішнього середовища. Наслідком прийняття рішень у цих умовах є невизначеність результатів, тобто ризик. З погляду на це, питання врахування різного роду ризиків в процесі управлінні логістичною діяльністю підприємства набуває особливої актуальності та практичної значимості.

Постановка проблеми. У сучасних ринкових умовах перед підприємствами гостро постає проблема ефективного управління логістичною діяльністю в умовах невизначеності зовнішнього оточення та породжуваних нею ризиків. Поява ризиків у логістичній діяльності пов'язана із помилками або прорахунками в управлінні матеріальними та супутніми потоками, неврахуванням певних ринкових умов (запізнення поставок сировини на підприємства, некомплектність замовлень, невірні розрахований обсяг закупівель тощо).

Підходи до управління ризиками логістичної діяльності на даний час ще не отримали широкого розповсюдження, тому ця проблема практично не висвітлена у працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Серед вітчизняних науковців, котрі досліджували окремі аспекти управління ризиками логістичної діяльності підприємств, слід відзначити Єнченко Є.В., Тридід О.М., Ревенко В.Л., Гаджинський О.М., Кальченко О.С., Козловський В.О. Романов В.С.

Порушення у діяльності логістичних систем (неритмічність закупівлі матеріальних ресурсів і збуту готової продукції, збільшення часу транспортування, невиконання умов договорів, невірний

вибір транспортних засобів, постачальників, посередників або замовників; вплив природних явищ і стихійних лих; випадковість (аварії, пожежі тощо), незбалансованість основних компонентів діяльності ланок логістичної системи; незадовільна політична, економічна, екологічна ситуація у державі, недосконалість законодавства; низька якість роботи постачальників, посередників, споживачів тощо) призводить до виникнення певних ризикованих ситуацій, що суттєво знижують ефективність логістичного управління підприємством. Тому виникає необхідність розробки та впровадження ефективних методів та інструментів управління логістичною діяльністю господарюючих суб'єктів в умовах ризиків.

Метою статті є рекомендації, щодо управління ризиками в логістичній системі підприємства та шляхи їх зниження.

Досягнення поставленої мети потребує розкриття поняття «управління ризиками», розгляду основних етапів цього процесу стосовно ризиків логістичної діяльності з урахуванням їх специфічних ознак, класифікації ризиків в логістичній системі підприємства, наведення рекомендацій з поліпшення процесу управління ризиками логістичної спрямованості[2].

Ризики існують на всіх етапах ланцюга виробництва та доставки товарів в логістичній системі. Вони можуть включати політичну нестабільність, зміну курсу валют, можливостей перевізників, строків зберігання продукції та попиту з боку споживачів.

Згідно з теорією, управління ризиками – це сукупність методів, прийомів і заходів, що дозволяють певною мірою прогнозувати настання ризикових подій і вживати заходів їхнього зменшення.

Кожне підприємство має свої переваги і на основі цього виявляє ризики, яким може бути піддана. Вирішує, який рівень ризику для неї прийнятний, і шукає способів уникнення небажаних ризиків. Подібні дії в економічній науці називають системою управління ризиками. Це особливий вид діяльності, спрямований на пом'якшення впливу ризиків на кінцеві результати діяльності підприємницької фірми[4].

Тому, те що стосується ризиків логістичної системи підприємства, то управління ними слід здійснювати з урахуванням специфічних особливостей логістичної діяльності та з адаптацією загальноприйнятих методів і прийомів управління до цих специфічних умов.

У зв'язку з тим, що ризики притаманні логістичній діяльності протягом всього логістичного ланцюга – від поставки матеріальних ресурсів постачальником до доставки готової продукції споживачам – для їх мінімізації необхідно вирішити такі проблеми: визначити характерні ознаки логістичних ризиків, здійснити їх ідентифікацію (виявити джерела логістичних ризиків, їх види, наслідки та збитки), визначити межі припустимості рівня логістичних ризиків, запропонувати методи аналізу та процедуру управління логістичними ризиками підприємства.

Конкретному ланцюгу поставок, логістичній системі або її ланці відповідає своя система ризиків, яка формується залежно від виконуваних логістичних функцій (транспортування, складування, управління закупівлями і т.д.), галузевої приналежності, масштабу діяльності (місцевий, регіональний, національний, міжнародний, глобальний), вживаних технологій, вибраних стратегій розвитку і ряду інших чинників.

При ідентифікації ризиків у логістичній системі підприємства перш за все виникає потреба виявлення всіх видів ризику, що характерні для цієї системи. Тому доцільно навести класифікацію ризиків логістичної діяльності з точки зору причини появи можливого збитку. Ризики в логістичній системі поділяються на логістичні ризики та нелогістичні ризики.

Логістичні ризики – це ризики здійснення логістичних операцій транспортування, складування, вантажопереробки та управління запасами та ризики логістичного менеджменту усіх рівнів, в тому числі ризики управлінського характеру, що виникають під час виконання логістичних функцій та операцій. Ризики логістичного менеджменту на рівні логістичної системи включають ризики, що виникають унаслідок неефективної міжфункціональної логістичної координації, неефективності логістичної стратегії, незадовільного стану планування і контролю, низького рівня інтеграції логістичних процесів на підприємстві, рівня кваліфікації керівників і ведучих фахівців з логістики, а також ризики неефективності системи інформаційно-комп'ютерної підтримки, обумовлені інтеграційним рівнем використовуваних технічних засобів, програмного забезпечення, кваліфікацією персоналу, широтою охоплення внутрішньої інформаційної мережі і т.п. До логістичних функцій, в яких більша частина ризиків за природою – управлінські ризики, тобто ризики, які багато в чому залежать від професійних і особистісних якостей логістів різних рівнів, відносяться: управління закупівлями матеріальних ресурсів, управління процедурами виконання замовлень, прогнозування попиту на готову продукцію і витрат матеріальних ресурсів[1].

Нелогістичні ризики – це зовнішні по відношенню до логістичної системи ризики, викликані природними, екологічними, політичними, ринковими, соціальними причинами, і ризики, характерні для будь-якої іншої області управлінської діяльності, пов'язані з нещасними випадками, звільненням і смертю персоналу, спричиненням шкоди основним фондам адміністративно-управлінського призначення із яких-небудь не вказаних вище причин[3].

Для виявлення перелічених ризиків можуть використовуватися процедура контролінгу логістичних видів діяльності. Адже, контролінг – це сукупність методів та процедур, які покликані забезпечити методичну і організаційну основу для підтримки основних функцій управлінської діяльності на підприємстві: планування, організування, мотивування, регулювання та контроль. Контролінг як системи забезпечення ефективного управління виконує такі основні завдання: збір і аналіз внутрішньої та зовнішньої інформації щодо об'єкта контролінгу; виявлення та ліквідація «слабких місць» учасників групи; забезпечення постійного аналізу і контролю за ризиками у діяльності підприємства; виявлення резервів зниження собівартості продукції та наданих фінансових послуг; розроблення стратегії розвитку та координація роботи з планування[6].

Тому саме за допомогою контролінгу може здійснюється ефективний аналіз очікування рівня обслуговування споживачів, роботи конкурентів, тенденцій в галузі, економічних, політичних відносин та іншої інформації, що відноситься до виявлення зовнішніх ризиків для логістичної системи. В ході внутрішнього контролінгу збираються відомості про виконувани логістичні функції, технології. Аналізуються способи виконання логістичних операцій, показники якості обслуговування, структура логістичних витрат, статистика втрат від ризиків і т.д., тобто проводиться збір даних, що дозволяють оцінити внутрішні ризики логістичної системи підприємства.

Таким чином, при розробці програми заходів з управління ризиками в логістичній системі керівникам вітчизняних підприємств слід орієнтуватися на максимальну уніфікацію формованих оцінок рівня ризику за допомогою контролінгу, що ефективно характеризують обсяг можливого збитку. В якості таких параметрів найбільш доцільно використовувати вплив ризиків на фінансові потоки і фінансовий стан підприємства.

Висновок. Будь-яка ділова активність ризикована, тобто ніщо не може відбутися без ризику, але кожний, хто пов'язує ризик винятково з небезпекою або можливістю збитків, втрачає з поля зору найважливіший аспект – сприятливу можливість. Тому для підприємницької діяльності корисно бути ризикованою. Саме застосування контролінгу логістичних видів діяльності системами підприємств дозволить забезпечити гнучкість цих систем, їх адаптацію до мінливості ринкової ситуації та використання новітніх методів та технологій логістичного управління.

Виходячи з об'єктивності існування ризиків логістичної діяльності та необхідності забезпечення раціонального управління ними контролінг при управлінні ризиками у логістичній системі підприємства охоплює етапи ідентифікації ризиків, їх якісної та кількісної оцінки, діагностики, оцінки прийнятності ризиків та застосування заходів нейтралізації до неприйнятних логістичних ризиків.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Гаджинский А.М. Логистика / А.М. Гаджинский. – М.: Маркетинг, 2002. – 408 с.
2. Давидович І.Є. Контролінг: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 552 с.
3. Загорна Т.О. Управління ризиками в логістичній системі підприємства / Т.О. Загорна, А.В. Ткачова // *Економіка Крима. Научно-практический журнал.* – 2009. – №27. – С. 89-93.
4. Побольнак Н.Ю. Класифікація ризиків та методи їх зниження / Н.Ю. Побольнак // *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка».* – 2002. – №457. – С. 23-32.
5. Ревенко В.Л. Моделювання та управління системними ризиками в логістиці / В.Л. Ревенко, С.В. Єнченко // *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: Зб. наук. пр.* – Вип. 11. – 2005. – С. 276.
6. Швиданенко Г.О. Контролінг: Навчальний посібник/ Швиданенко Г.О., Лаврененко В.В., Дерев'янюк О.Г., Приходько Л.М. – К.: КНЕУ, 2009. – 264 с.

РЕФЕРАТ

Волинець Л.М., Гамеляк І.П. Обґрунтування необхідності управління ризиками в логістичній системі підприємства. / Людмила Миколаївна Волинець, Ігор Павлович Гамеляк // *Управління проектами, системний аналіз і логістика.* – К.:НТУ – 2012. – Вип. 10.

В статті запропоновано підходи, щодо необхідності управління ризиками в логістичній системі підприємства.

Об'єкт дослідження – логістична система підприємства.

Мета роботи – рекомендації, щодо управління ризиками в логістичній системі підприємства та шляхи їх зниження при застосуванні контролінгу.

Метод дослідження – загально наукові методи, які дозволяють системно вирішити проблемні завдання з обраного напрямку дослідження.

Будь яке підприємство має свої переваги і на основі цього виявляє ризики, яким може бути піддана. Вирішує, який рівень ризику для неї прийнятний, і шукає способів уникнення небажаних ризиків. Подібні дії в економічній науці називають системою управління ризиками. Це особливий вид діяльності, спрямований на пом'якшення впливу ризиків на кінцеві результати діяльності підприємницької фірми.

Тому, те що стосується ризиків логістичної системи підприємства та управління ними слід здійснювати з урахуванням специфічних особливостей логістичної діяльності та з адаптацією загальноприйнятих методів і прийомів управління до цих специфічних умов.

Контролінг при управління ризиками у логістичній системі підприємства охоплює етапи ідентифікації ризиків, їх якісної та кількісної оцінки, діагностики, оцінки прийнятності ризиків та застосування заходів нейтралізації до неприйнятних логістичних ризиків.

Результати статті можуть бути використані вітчизняними підприємствами транспортної діяльності.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – пошук оптимальної методики управління ризиками в логістичній системі підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: РИЗИК, ЛОГІСТИЧНА СИСТЕМА, ЕФЕКТИВНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ, ПІДПРИЄМСТВО.

ABSTRACT

Volynec' L.M., Hamelyak I.P. Rationale for risk management in the logistics system business. / Lyudmila Volynec', Igor Hamelyak // Management of projects, system analysis and logistics. – К.: NTU . – 2012. – Vol. 10.

The paper proposed approaches, on the need for risk management in the logistics system business.

Object of study - enterprise logistics system.

Purpose - recommendations on risk management in the logistics system of the enterprise and ways to reduce the application controlling.

Method study - general scientific methods for systematically solve problem tasks selected in the study.

Any enterprise has its own merits and on the basis that identifies risks, which may be subjected. Decide what level of risk is acceptable to it, and searches for ways to avoid unwanted risks. Similar actions in economic science called risk management system. This special kind of activities aimed at mitigating the impact of risks on the final performance of entrepreneurial firms. Therefore, the risks relating to the logistics system and enterprise management should take into account the specific characteristics of logistics and the adaptation of standard methods and techniques of management to these specific conditions. Controlling at risk management in enterprise logistics system includes stages identify risks and their qualitative and quantitative evaluation, diagnosis, assessment of the acceptability of risks and measures to neutralize logistics unacceptable risks.

The results of the article can be used by domestic enterprises of transport activity.

Forecast assumptions about the object of study - the search for optimal methods of risk management in the logistics system business.

KEYWORDS: RISK, LOGISTIC SYSTEMS, EFFICIENCY, MANAEMENT, BUSINESS.

РЕФЕРАТ

Волинець Л. Н., Гамеляк И.П. Обоснование необходимости управления рисками в логистической системе предприятия. / Людмила Николаевна Волинець, Игорь Павлович Гамеляк // Управления проектами, системный анализ и логистика. – К.:НТУ – 2012. – Вып. 10.

В статье предложены подходы, о необходимости управления рисками в логистической системе предприятия.

Объект исследования - логистическая система предприятия.

Цель работы - рекомендации по управлению рисками в логистической системе предприятия и пути их снижения при применении контроллинга.

Метод исследования - обще научные методы, позволяющие системно решить проблемные задачи по выбранному направлению исследования.

Любое предприятие имеет свои преимущества и на основе этого выявляет риски, которым может быть подвержена. Решает, какой уровень риска для нее приемлем, и ищет способы избегания нежелательных рисков. Подобные действия в экономической науке называют системой управления рисками. Это особый вид деятельности, направленный на смягчение влияния рисков на конечные результаты деятельности предпринимательской фирмы. Поэтому, то что касается рисков логистической системы предприятия и управления ими следует осуществлять с учетом специфических особенностей логистической деятельности и с адаптацией общепринятых методов и приемов управления в этих специфических условиях. Контроллинг при управлении рисками в логистической системе предприятия охватывает этапы идентификации рисков, их качественной и количественной оценки, диагностики, оценки приемлемости рисков и применения мер нейтрализации до неприемлемых логистических рисков.

Результаты статьи могут быть использованы отечественными предприятиями транспортной деятельности.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования - поиск оптимальной методики управления рисками в логистической системе предприятия.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: РИСК, ЛОГИСТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА, ЭФФЕКТИВНОСТЬ, УПРАВЛЕНИЕ, ПРЕДПРИЯТИЕ.

УДК 656.338.12

СТРАХУВАННЯ ВАНТАЖІВ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ

Волинець Л.М., кандидат економічних наук

Кутняк А.В.

В сучасних умовах світової економічної кризи питання страхування вантажів набуває все більшої актуальності, адже, з одного боку, після її початку відбулося скорочення перевезень, а з іншого, нестабільність посилила інтерес до отримання захисту та гарантій відшкодувань при зростанні ризиків втрат та збитків. [1]

Проблеми страхування вантажів вже довгий час дослужуються такими вітчизняними та зарубіжними фахівцями як: Рейтман Л. І., Осадець С.С., Базилевич В.Д, Базилевич К.С., Пікус Р.В., Приказюк Н.В. та ін.

Але особливості страхування на автомобільному транспорті в Україні за сучасних економічних умов досліджені недостатньо. Саме ним приділена значна увага в дані статті, чим і обумовлена її актуальність.

Основним завданням статті є висвітлення механізму страхування відповідальності перевізників на автомобільному транспорті та дослідження його характерних особливостей в Україні.

Згідно з Цивільним кодексом України і статтею 133 Статуту автомобільного транспорту Української РСР [2] автотранспортне підприємство несе відповідальність за прийнятий до перевезення вантаж – його втрату, нестачу, псування або пошкодження. Договір страхування може укладатися як на одне перевезення вантажу, так і на термін від 1 місяця до 1 року, і діяти на території, напрямку або в межах маршруту перевезення, зазначених в договорі.

Як правило, на практиці використовується три варіанти укладення договору страхування відповідальності перевізника вантажів:

1. Декларування за певний період. В цьому випадку застрахованою вважається відповідальність перевізника по всіх перевезеннях, здійснюваних в період дії договору страхування. Страхувальник зобов'язаний періодично надавати відомості про фактичний обсяг фрахту за минулий період. Страховий тариф за цим варіантом страхування розраховується у відсотках від суми очікуваного фрахту перевізника за період страхування.

2. Обов'язкове декларування кожного вантажоперевезення. В цьому випадку незаявлене перевезення (тобто таке, що не задеклароване до його початку) вважається незастрахованим.